

5. Tkachenko, L.I. 2014. Kreatyvnist' i tvorchist': Suchasnyy kontent [Creativity and Creativity: Contemporary Content]. *Education and development of gifted personality*, 9-10, pp. 32-35.

УДК 81'25:80:[003.085-027.543](045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-149-151

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ СЛІВ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Теличко Н.В., Бопко І.З.

METHODS OF TRANSLATION OF WORDS OF INTERNATIONAL ORIGIN

Telychko Natalia, Bopko Igor

В статті розглянуто класифікації інтернаціоналізмів. Розкрито основні способи передачі англійських інтернаціоналізмів при їх перекладі на українську мову. Визначено загальні тенденції та найраціональніші методи передачі англійських інтернаціоналізмів при перекладі публіцистичних текстів різноманітної тематики.

Ключові слова: *інтернаціоналізми, лінгвістична форма, транслітерація, описовий переклад, денотативного значення.*

The article deals with the classification of internationalisms. The main ways of transferring English internationalisms in their translation into Ukrainian are revealed. The general tendencies and the most rational methods of transfer of English internationalisms in the translation of nonfiction texts of various subjects are determined.

The scientific problem of the transfer of words of international origin in the translation of non-fiction literature is primarily related to the study of the specific formation of internationalisms themselves, their internal system organization, the study of general tendencies of emergence and use of internationalisms in the texts of non-fiction literature and the identification of the main ways and terms.

It should be noted that such a problem is quite relevant today, due to the practical tasks of nonfiction, the extremely rapid growth of the needs of society to obtain information, which is dictated by the continuous development of science, technology and media.

The main part of international borrowing is used to indicate a different grammatical, lexical, stylistic function. Depending on their nature, their denotative value and their scope, different methods of translation may be used to translate international borrowings.

Key words: *internationalisms, linguistic form, transliteration, descriptive translation, denotative meaning.*

Наукова проблема передачі слів інтернаціонального походження при перекладі публіцистичної літератури пов'язана, перш за все, із вивченням специфіки формування самих інтернаціоналізмів, їх внутрішньо системною організацією, дослідженням загальних тенденцій виникнення та використання інтернаціоналізмів у текстах публіцистичної літератури та виявленням основних напрямків та способів перекладу інтернаціональних понять та термінів.

Слід відзначити, що така проблема на сьогоднішній день є досить актуальною, що зумовлено практичними завданнями публіцистичної літератури, непомірно швидкими темпами зростання потреб суспільства у отриманні інформації, що продиктовано невідпинним розвитком науки, техніки та засобів масової інформації.

Проблему інтернаціоналізації словникового складу мови досліджували О.О. Білецький, В.В. Жлуктенко, В. М. Жирмунський, І.В. Арнольд, В.В. Виноградов, І.В. Корунець, Л.С. Бархударов, В.В. Акуленко, В.В. Келтуяла, М.І. Палатов.

Було доведено, що інтернаціональна лексика – це не етимологічна категорія і не лише результат запозичення слів, а також встановлений відносний і одночасно об'єктивний характер інтернаціональних лексем як міжмовної синхронної категорії та описано їх суттєві ознаки і основні ареали їх функціонування [3, с. 61].

Інтернаціональним елементам в лексичі, лінгвістичному аспекту перекладу інтернаціональної лексики приділяли велику увагу спеціалісти з теорії перекладу і викладання іноземних мов, з мовного планування і мовних контактів, соціолінгвістики, а саме А.В. Федоров, С.В. Семчинський, А.А. Брагіна, Є.М. Верещагін, А.Д. Швейцер, Є.А. Найда.

Лінгвістичний аспект перекладу пов'язаний з питанням про характер співвідношення двох мов і їх стилістичних засобів, він наближається, таким чином, до синхронного порівняння мов і теорій мовних контактів [1, с. 132].

В психолінгвістичному плані цей вид мовленнєвої діяльності характеризується поєднанням двох аспектів: розуміння мовлення на одній мові і володіння ним на іншій. В ході аналізу мовлення на одній мові і синтезу на іншій перекладач неминуче співставляє дві мови. Зазвичай таке співставлення носить імпліцитний характер і не означає простої заміни форм однієї мови відповідними формами іншої мови.

Беручи до уваги різні особливості значення і форми інтернаціонального слова, використовують наступні способи перекладу:

Транслітерація.

Слід відмітити, що лінгвістична форма усіх структурних частин справжніх інтернаціональних слів і словосполучень набагато частіше повністю передається, якщо вони походять з мов, орфографічна система яких базується на фонетичному принципі. Тому, рівень транслітерації з таких мов як латинська, українська, грецька, італійська, частково російська і французька, завжди вищий, ніж відповідний рівень при перекладі з англійської і французької мов, орфографічні системи яких базуються на історичному і етимологічному принципах.

Розбіжності, які трапляються під час транслітерації, можуть пояснюватись впливом мови – посередника чи особливостями цільової мови, у якій закріпилося чи не закріпилося орфографічне оформлення вихідної мови.

Транслітерація справжніх інтернаціоналізмів походить не прямо з мови – оригіналу. Посередником виступає англійська мова, цьому способу перекладу не завжди можна довіряти, тому що, для більшості справжніх інтернаціоналізмів не є характерним повне орфографічне співпадання в цільовій і у вихідній мовах: *basin* – *басейн*, *waltz* – *вальс*, *wine* – *вино*, *salt* – *сіль*, *devil* – *диявол*.

Транскрипція.

Велика кількість справжніх інтернаціоналізмів передаються на цільову мову у своїй звуковій формі. Цей вид перекладу передбачає передачу лексичного значення багатьох інтернаціоналізмів, які походять з англійської, французької та інших мов, орфографічна структура яких не базується на фонетичних принципах: *leader* – *лідер*, *jeans* – *джинси*, *round* – *раунд*, *box* – *бокс*.

Переклад за допомогою практичного транскрибування.

Інтернаціональні морфеми і лексеми засвоюються в кожній з мов за історичними традиціями, які склалися в даній мові. Кожен лексико-граматичний клас слів має свою стереотипну модель вираження. Внаслідок цього, будь-яке інтернаціональне слово, незважаючи на те, з якої мови воно походить і з якої мови перекладається, матиме одну й ту ж лінгвістичну і структурну форму у цільовій мові (*bankruptcy* – *банкрутство*).

Деякі інтернаціоналізми при перекладі за допомогою практичного транскрибування зберігають відносний ступінь схожості в лінгвістичній і структурній формі двох мов. Це, перш за все, усі іменники грецького і латинського походження, а також окремі прикметники, прислівники і дієслова. Вони часто відрізняються за своєю морфологічною структурою,

здебільшого набуваючи афіксальну частину: *criminology* – кримінологія, *ambition* – амбіція, *economist* – економічний, *lecturer* – лектор.

Переклад справжніх складених інтернаціоналізмів проходить на основі співставлення лінгвістичної форми і структури їхніх складових частин.

Описовий переклад.

Багато справжніх інтернаціоналізмів характеризуються конденсацією семантики і, тому, вони перекладаються на цільову мову лише описово. Згідно з особливостями лексем їх можуть перекладати двома способами:

а) лінгвістична форма слова вихідної мови може входити у словосполучення чи речення як ключове слово: *appealator* – той, хто подає апеляційну скаргу, *classifiable* – той, що піддається класифікації.

б) лінгвістична форма інтернаціоналізмів не зберігається або не може бути збережена. Це відбувається тоді, коли інтернаціоналізм ще не засвоєний цільовою мовою. Крім того, деякі інтернаціоналізми можуть бути замінені в процесі перекладу з метою досягнення виразності (чи пояснення їхнього денотативного значення): *to advocate* – виступати на захист, *to park* – ставити машину на стоянку.

Переклад за допомогою синонімічної заміни.

Інтернаціональна лексема у цільовій мові може замінюватись в процесі перекладу на синонімічну чи близьку за значенням лексему. Такого виду заміни найчастіше застосовуються при наявності ширшого контексту, хоча іноді вони застосовуються просто на рівні мови. Такі інтернаціональні лексеми належать до одного і того ж логіко-граматичного та лексико-граматичного класів. Цей вид заміни став можливим за рахунок існування в цільовій мові інтернаціоналізмів запозичених нею на різних історичних періодах. Правильність перекладу, який досягається завдяки цьому виду синонімічної заміни, може визначатись лише на рівні тексту, хоча частково може простежуватись і на рівні словосполучення: *gangster* – бандит, а не гангстер, *athletics* – гімнастика, а не атлетика, *party line* – політичний курс, а не партійна лінія, *national economy* – народне господарство, а не національна економіка [3, с. 61].

Основна частина інтернаціональних запозичень використовуються, щоб позначити різну граматичну, лексичну, стилістичну функцію. Залежно від своєї природи, а також від свого денотативного значення і від сфери використання, при перекладі інтернаціональних запозичень можуть використовуватись різні способи перекладу.

Список використаних джерел

1. Adamson S. Linguistics and philology in the twenty-first century: introduction / Sylvia Adamson, Wendy Ayres-Bennet // Transactions of the Philological Society, 2011. – Vol. 109 (3). – P. 201-206.
2. Bolton W. F. A Living Language: The History and Structure of English [текст] / W. F. Bolton. – New York : Random House, 1982. – 461 p.
3. Hatim B. The translator as communicator / B. Hatim, I. Mason. – London : Routledge, 2015. – 244 p.

References

1. Adamson, S. and Ayres-Bennet, W., 2011. Linguistics and philology in the twenty-first century: introduction. *Transactions of the Philological Society*, 109 (3), pp. 201-206.
2. Bolton, W. F. 1982. *A Living Language: The History and Structure of English*. New York : Random House.
3. Hatim, B. and Mason, I. 2015. *The translator as communicator*. London : Routledge.

УДК 378:011.3-057.87:347.96:81'243(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-152-155



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>